

«Mehmetjik. Şanly ýeňiş» şan getirmäge dowam edýär

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Sözler, Teatr we kino sungaty
написано kitapcy | 22 января, 2025

"Mehmetjik. Şanly ýeňiş" şan getirmäge dowam edýär TARYHYŇ ÖZENI – TÜRKMENIŇ RUHY

Dünýä taryhyны тарихын dürli döwürlerinde Göktürkler, Garahanlylar, Gaznawylar, Seljuklylar, Eýýubylar, Horemzsalar, Sefewiler, Osmanlylar... ýaly ägirt imperiýalary gurup, dünýäniň depesinde tug diken merdana turkmeniň şan-şöhratly geçmişinden aýry göz öňüne getirmek mümkün däl. Elbetde, olaryň içinde Hazar kaganlygy, Eýýubylar, Garagoýunlylar, Akgoýunlylar, Sefewiler, Gürkanylar... ýaly milli çarçuwadan çykyp, kem-kemden aýry-aýry halkyétleri emele getirenleri-de boldy. Ýöne, hernäme-de bolsa, olaryň düýp köküniň turkmenligi inkär edip bolmajak buýsandyryjy hakykatdyr. Eger biz turkmen taryhyны doly we dogry öwrenmek we nesillerimize mynasyp görnüşde öwretmek, ýaşlarymyzy ata-babalarymyzyň ruhunda terbiýelemek

islesek, onda türkmen taryhyň aýry-aýry şahamçalaryna uzan türk taryhyň (başy Anadoly Seljuklylaryndan we Osmanlylardan başlanan), arap halklarynyň Orta Gündogar taryhyň (aýratynam Abbasy halyflaryň gullugyna duran türkmenleriň döwründen başlanan we Mosul Atabeglerinden, Eýýubylardan, Tulunylardan, Mamlýuklardan bări), azerbaýjan taryhyň (Hazar kaganatyndan, Garagoýunlylardan, Akgoýunlylardan başlanan), Eýran halklarynyň taryhyň (Sefewilerden, Owşarlardan we Gajarlardan başlanan), hindı-musulman taryhyň (Deli sultanlygyndan, Halajylardan, Kutubşalardan, Gürkanylardan başlanan), gypjak, tatar-musulman taryhyň (Altyn Orda, Astrahan, Kazan, Krym hanlyklaryndan başlanan) ähli jikme-jikliklerine aralaşmak gerek. Diňe şeýdilende, bitewi türkmen taryhyň ýazyljakdygyna şek-şübhe bolup bilmez. Diňe şeýdilende Beýik Ýüpek ýolunyň ýüregi bolan Türkmenistanyň we şanly türkmenleriň dünýä taryhyňäm ýüregidigine aýdyň göz yetireris.

Soňky döwürde ýaşlaryň türkmen halkynyň şanly geçmişine gyzyklanmasynyň artýandygyny görmek bolýar. Munuň barha artjakdygyny ynamly aýtsa bolar. Bu babatda taryhy temaly teleseriallaryň hem hyzmatynyň uludygyny bellemän geçmek bolmaz. Muňa türkmen taryhyň aýry bir şahamcasyny we aýry bir halkyýeti döreden Osmanly taryhyň soňky mirasdüşeri bolan türk medeniýet işgärleri-de gowy düşündiler. Önler ýaşlaryň aýyna bulaşyklykdan başga zat bermeýän söýgi intrigaly teleseriallar öň planda duran bolsa, indi taryhy temaly teleseriallary öndürmek ýoň boldy. Bu teletomaşaçylardan ötri, aktýorlaryň özi üçinem bähbitli boldy. Mysal üçin "Direliş. Ärtogrul" teleserialy ekranlaşdyrylyp başlananda, türk aktýory Engin Altan Düzýatan öz janlandyrýan roly bolan Ärtogrul Gazy Türkmeniň öz häsiýetine öwüşgin berendigini, gahrymançylyk, edermenlik ruhuny goşandygyny buýsanç bilen žurnalistlere gürrüň beripdi. "Paýtagt. Abdylhamyt" teleserialynda Sultan Abdylhamyt II-niň rolunu oýnaýan Bülent Inal hem öz boýnuna düşen jogapkärlı wezipeden ilkibaşda üýşenendigini, taryhda ýaşap geçen şeýle beýik şahsyýetiň ady bilen bile ýatlanjagyna bolsa diýseň buýsanýandygyny aýtdy.

Edebiýaty we sungaty taryhdan aýry göz öňüne getirmek mümkün däl. Taryhy we medeniýeti wagyz etmekde kinomatografiýa pudagynyň ähmiýetiniň uludygyny ýatdan çykaryp bolmaz. Şonuň

ürin bu teleseríallary ýeterlik hasaplap bolmaz. Bu babatda Ýewropa we amerikan kinomatografiýasynyň bir ädim öñdedigini boýun almak kiçilik däl bolsa gerek. Mysal üçin Angliýada taryhy temaly bir teleserial köpçülige hödürlenende, şol serial bilen baglanyşykly her dürli çaga oýunjaklary, heýkeller, suratlar, nyşanlar, geýim-gejimler... hem öndürilip satlyga çykarylýar. Kitap biznesi hem mundan çetde galmaýar: gürrüňi edilýän döwre degişli taryhy kitaplar, çepeper eserler neşir edilýär. Netijede taryhy teleserial özbaşyna bir kino industriýasyna öwrülýär.

Gelejekde ýokarda agzan ähli aýratynlyklara türkmen kinomatografiýaçylarynyň hem üns berjekdigine tüýs ýüregimizden ynanýarys. Çünkü, taryh kitaplaryny ýazmagyň ussady bolan Hormatly Prezidentimiz medeniýetimizi we taryhymzy wagyz etmek üçin ähli mümkünçilikleri döredýär.

Türkmen taryhy bilen gönüden-göni baglanyşykly "Direliş. Ärtogrul" teleseríalynyň ýurdumyzda hem uly gyzyklanma bilen tomaşa edilýändigini bellemän geçmek bolmaz. Dogry, serialyň birinji sezonyndaky "türkmen" sözi, soňky ikinji, üçünji sezonlarynda "türk" sözi bilen çalşyryldy. Bu kiçijik bellige üns bermesegem bolardy. Ärtogrul Gazynyň türkmendigini we Osmanly döwletini türkmenleriň gurandygyny türkleriň özlerem gowy bilyär. Yöne türk kinomatografiýaçylary serialyň tematikasyny belli bir derejede öz ýurtlarynyň häzirki syýasy durmuşy bilenem belli bir derejede baglanyşdyryp berýärler. Şol nukdaýnazardan seredilende, näme üçin serialyň birinji ýylyndaky "türkmen" sözüniň soňky ýyllardaky bölmelerinde "türke" öwrülendigine dogry düşünse bolar. Italýan syáhatçysy Marko Polo Anadolyny kesip geçende, häzirki Türkîyäni Türkmenistan diýip atlandyrypdy. Munuň özi Anadoly türkmenleriniň belli bir böleginiň (esasanam Stambulda we onuň töwereginde döwlet gullugynda bolan gatlaklaryň hem-de köşk aristokratiýasynyň) has soňky asyrlarda ýerli halk (rum, ermeni, grek we ş.m) bilen garylyp-gatylyp "türkleşendigini" ýatdan çykarmazlyk gerek. Meselem, biziň halamazlyk bilen ýatlaýan "gyzylbaşlarymyz" hem Sha Ysmaýyl Hataýynyň döwründen öñ rumly, tekeli, ustaçly, dulkadyrly, owşar ýaly arassa türkmen taýpalaryndandy. Olar Eýranda oturumlaşandan soñ, parslar, kürtler bilen belli bir derejede garylyp-gatylyp "gyzylbaşa" öwrüldiler.

Şular ýaly ince aýratynlyklara üns berenimizde ähli musulman

halklaryň taryhyň gözbaşynda şanly turkmeniň durandygyny görmek bolýar.

Belkäm, şonuň üçindir "Direliş. Ärtogrul", "Paytagt. Abdylhamyt" ýaly teleseriallar tomaşa edilşi boýunça iň öndäki orunlary eýeleýändir. Sol iki serial bilen deň hatarda söylüp tomaşa edilýän teleseriallaryň ýene biri hem "Mehmetjik. Şanly yeñişi".

• «**Mehmetjik. Şanly yeñişi**»

Birinji sezonynda "Mehmetjik. Kutulamare" ady bilen köpçülige hödürinen serial Birinji Jahan urşuna giren Osmanly döwletinde ýeke-täk maksady döwletiň täzeden galkynmagy we halas edilmegi bolan, gursagynda watana bolan söýgüden başga zat bolmadık Mehmediň we onuň ýoldaşlarynyň gahrymançylykly kyssasyny gürrün berýär.

Darulfünunda (hähirki Stambul uniwersiteti) okaýan Mehmet watany üçin her dürlü pidakärlilikden gaýtmaýan gaýduwsyz ýaş ýigit. Ol bu asyllı maksat bilen Süleyman Askeriniň ýolbaşylygyndaky iň batyr esgerlerden saýlanyp alynýan "Osmanjyk" polkuna goşulyp, söweş meýdanyna çykýar we görlüp- eşdilmedik gahrymançylyk görkezýär. Şan-şöhratly Osmanly döwletiniň iň soňky günlerinde bolup geçen Kutulamare

ýeňinden söz açýan serial Mehmet obrazynyň üsti bilen heýjanly, dartgynly epizodlary tomaçaçylaryna hödürleýär. Şol bir wagtyň özünde Mehmet watan üçin janyny orta goýanda Zeýnep diýen bilen gyz bilen sataşýar. Onuň özara söýgusi, çölde ýazylan söýgi dessany hem serialyň aýry bir temasy. Mehmet Süleyman Askeri begiň "Osmanjyk" polky bilen birlikde arap geografiýasynda aýgytly göreşe girýär. Mehmediň gahrymançykly işleri iňlis basybalyjylarynyň planlaryny bozýar we ol Kutulamare ýeňşiniň esasy sebäpkerleriniň biri bolýar. Osmanly döwletiniň Kutulamaredede iňlis basybalyjylarynyň tutuş bir diwiziýasyny gabawa düşürip ýesir almagynda janyny orta goýan Mehmet bilen birlikde Üsküpli Mehmet we beýleki gahryman osmanlylary hem ýakyndan tanadýan bu teleserialyň tomaçaçylary gün-günden artýar. Milli ruhuň oýarýan şeýle taryhy serialda Üsküpli Mehmet roluny oýnaýan türk aktýory Ysmaýyl Hajyaga, dogrusy Kutulamare ýeňsi hakynda ozal hiç zat bilmeýändigini, bu serialda oýnamak arkaly köp zat öwrenendigini, şeýle-de bu serialyň geçmişde ata-babalarymyzyň neneňsi kynçylyklara döş gerip, watan gorandyklaryna düşünmäge kömek edendigini we munuň özüne-de ýiti täsir edendigini "TRT-1" teleýaýlymynyň žurnalistlerine buýsanç bilen gürrüň berdi.

"Mehmetjik. Şanly ýeňiş" ("Mehmetçik. Kutlu zafer") geçen aşam Türkiýäniň "TRT-1" döwlet teleýaýlymynda ikinji sezonyň birinji bölümü (20-nji bölüm) bilen tomaçaçylaryna gowusdy. Serial garaşylsy we hemişeki bölümleri ýaly tomaşa edilşi boýunça reýtinglerde öñdäki orunlary eýeledi. Syncylar serial çykarylyp başlanany bäri "Kutulamare", "Kut" sözleriniň internetde iň köp gözlenen sözleridigini aýdýarlar.

"Mehmetjik. Şanly ýeňiş" her şisenbe Aşgabat wagty bilen 22:00-da "TRT-1" teleýaýlymında. Teatr we kino sungaty